

Betænkning

over

forslag til lov om samfundets nødværge mod livsødelæggende terrorisme

[af Glistrup (FP) m. fl.]

Betænkning afgivet af retsudvalget den 3. februar 1978

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til justitsministeren, som denne har besvaret skriftligt. Ministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål 2 samt Mogens Glistrups (FP) kommentarer hertil er optrykt som bilag til betænkningen.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Glistrup (FP) og Voigt (FP)) lovforslaget til *forkastelse*.

Et *mindretal* (Glistrup (FP) og Voigt (FP)) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Hans Jørgen Jensen (S) Ole Espersen (S) fmd. Hjortnæs (S) Tove Lindbo Larsen (S)

Poul Mortensen (S) Jimmy Stahr (S) Bernhard Baunsgaard (RV) Nathalie Lind (V)

Mette Madsen (V) Annelise Gotfredsen (KF) Ebbe Carlsen (CD) Inge Krogh (KrF)

Glistrup (FP) Kjærulff-Schmidt (FP) Voigt (FP) Ebba Strange (SF)

Tove Jørgensen (DKP)

Partierne DR, VS og EP var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.

Bilag

Skriftligt spørgsmål til justitsministeren og dennes svar herpå.

Spørgsmål:

Ministeren bedes nærmere uddybe de betæneligheder vedrørende den tekniske udformning af lovforslaget – særlig § 1 – som han strejfedede under sin indledningstale ved forslagets første behandling.

Svar:

Som nævnt under 1. behandlingen kan der på flere punkter rettes kritik mod den tekniske udformning af det foreliggende forslag om indførelse af dødsstraf. Det gælder navnlig den centrale bestemmelse i lovforslagets § 1 om betingelserne for anvendelse af dødsstraf. De indvendinger, som kan gøres gældende over for den tekniske udformning af forslagets processuelle bestemmelser, er af mere underordnet karakter, og bemærkningerne i det følgende angår derfor alene bestemmelserne i forslagets § 1.

§ 1 a. Efter forslagets § 1 a er hovedbetingen for anvendelsen af dødsstraf, at tiltalte »har deltaget i en eller flere terroraktioner, som har medført drab på eller frembudt betydelig fare for drab på en flerhed af sagesløse personer«.

Denne bestemmelse rummer efter justitsministeriets opfattelse flere uklarheder. Det er således tvivlsomt, om der med udtrykket »deltager« alene sigtes til fysisk deltagelse i selve udførelsen af aktionen, eller om udtrykket også skal omfatte deltagelse i den forudgående planlægning, eller eventuelt om enhver virksomhed, der efter straffelovens almindelige regler har karakter af medvirken, skal være omfattet af bestemmelsen. I sidstnævnte tilfælde vil dødsstraf også kunne komme på tale over for personer, der med den fornødne subjektive dækning har ydet en mere underordnet bistand til aktionens tilrettelæggelse, f. eks. ved fremskaffelse af våben, ved tilvejebringelse af oplysninger om

lufthavnes indretning og sikkerhedsforanstaltninger eller lignende. Lovforslagets bemærkninger indeholder ikke bidrag til en nærmere afklaring af disse spørgsmål.

Navnlig er der imidlertid grund til at fremhæve, at bestemmelsen ikke rummer nogen nærmere afgrænsning af karakteren af de lovovertrædelser, der skal kunne medføre dødsstraf. Udtrykket »terroraktioner« har i sig selv ikke noget entydigt indhold og vil kunne omfatte en række meget uensartede handlinger, herunder handlinger, som adskiller sig meget væsentligt fra de handlinger, som er omtalt i forslagets bemærkninger. Uden at gå i nærmere enkeltheder kan det således nævnes, at det efter almindelig sprogbrug ikke er udelukket at betegne en ungdomsbandede voldelige opgør med en anden ungdomsbande som en terroraktion.

Den betydelige usikkerhed, som følger af anvendelsen af det ikke nærmere definerede udtryk »terroraktioner«, bliver efter justitsministeriets opfattelse ikke væsentligt formindsket ved kravet om, at den pågældende handlemåde skal have »medført drab på eller frembudt betydelig fare for drab på en flerhed af sagesløse personer«. I den forbindelse bemærkes, at denne del af bestemmelsen i sig selv kan give anledning til tvivlsspørgsmål. Det er således blandt andet usikkert, om der med ordene »har medført drab« alene sigtes til tilfælde, hvor gerningsmændene har handlet forsætligt, eller om bestemmelsen også tænkes at skulle omfatte tilfælde, hvor en flerhed af sagesløse personer har mistet livet som følge af gerningsmændenes uagtsomme forhold under den pågældende terroraktion (vådeskud eller lignende).

§ 1 b. Efter § 1 b er det en yderligere betingelse for dødsstraf, at statsministeren har afgivet en erklæring om, at den tiltalte ikke

kan udleveres til et land, som vil iværksætte en passende afstraffelse.

I en væsentlig del af de tilfælde, der kan tænkes at forekomme, vil denne bestemmelse ikke have nogen egentlig, selvstændig betydning. Det gælder således i sager, hvor der ikke har været mulighed for at udlevere den tiltalte, enten fordi der ikke foreligger nogen udleveringsbegæring eller fordi udleveringslovgivningen ikke giver hjemmel til at imødekomme udleveringsbegæringen, f. eks. fordi den tiltalte er dansk statsborger. I sådanne tilfælde vil statsministeren naturligvis uden videre kunne afgive en erklæring af det angivne indhold, og bestemmelsen vil derfor i disse tilfælde ikke indebære nogen egentlig begrænsning i adgangen til at idømme dødsstraf.

Tilbage bliver de tilfælde, hvor der foreligger en udleveringsbegæring, og hvor der principielt er hjemmel til at imødekomme begæringen om udlevering, men hvor udlevering alligevel er afslået. I sådanne tilfælde vil § 1 b have den betydning, at dødsstraf kun kan idømmes, såfremt statsministeren afgiver den i bestemmelsen omhandlede erklæring. Man må imidlertid være opmærksom på, at afgivelsen af en sådan erklæring i disse tilfælde vil kunne støde an mod tungtvejende diplomatiske modhensyn. Det vil naturligvis kunne virke som en særdeles ansvorigt beskyldning mod det land, der har fremsat den afslåede udleveringsbegæring, hvis statsministeren i forbindelse med straffesagens behandling her i landet fremsætter en erklæring, hvis reelle indhold er, at det pågældende land ikke kan forventes at ville idømme den tiltalte en passende straf. Det må forekomme overordentlig tvivlsomt, om det er hensigtsmæssigt og forsvarligt på denne måde at lade anvendelsen af straf og ikke mindst af dødsstraf afhænge af, om statsministeren ud fra blandt andet diplomatiske hensyn, der ikke har nogen forbindelse med bedømmelsen af den tiltalte handle måde, finder det muligt at fremsætte en erklæring af den i bestemmelsen angivne karakter.

Alt i alt synes bestemmelsen i § 1 b således i nogle tilfælde at være uden egentlig betydning og i de øvrige tilfælde at være af meget tvivlsom hensigtsmæssighed og rimelighed.

§ 1 c. Den tredje betingelse for anvendelse af dødsstraf er efter forslagets § 1 c, at retten finder, at der er nærliggende risiko for, at tiltalte vil blive søgt befriet ved nye udefra kommende terroraktioner af den i § 1 a nævnte karakter.

Bestemmelsen har ikke karakter af en selvstændig betingelse for strafansvar og indebærer for så vidt en begrænsning i det område for dødsstraffens anvendelse, som følger af § 1 a. Alligevel må der efter justitsministeriets opfattelse tages afstand fra en bestemmelse af denne karakter. Det må anses for principielt betænkeligt, at anvendelsen af straf og i særlig grad anvendelsen af dødsstraf skal afhænge af udenforstående personers forventede, fremtidige handle måde. Hertil kommer, at vurderingen af risikoen for fremtidige befrielsesaktioner må antages at blive yderst usikker. Det vil formentlig være overordentlig vanskeligt at tilvejebringe et blot nogenlunde sikkert grundlag for bedømmelsen af, om der er en nærliggende risiko for fremtidige aktioner af den omhandlede karakter.

Det skal afslutningsvis fremhæves, at de ovennævnte indvendinger mod forslagets nærmere udformning ikke er afgørende for justitsministeriets vurdering af forslaget. Som nævnt under 1. behandlingen er det justitsministeriets opfattelse, at forslaget må afvises alene ud fra principielle synspunkter vedrørende anvendelsen af dødsstraf.

Mogens Glistrups kommentarer til justitsministerens svar.

Justitsministerens tre sider lange redegørelse (L 86 bilag 2 side 2-4) om de tekniske mangler, der skulle være ved udformningen af lovforslagets § 1, indeholder intet som helst andet end synspunkter af en art, som man - hvis man endelig vil være vrangvillig - kan anlægge på en hvilken som helst tilfældig lovtekst, også når denne stammer fra justitsministeriets lovkontor. Enhver sproglig udformning kan altid bebrejdes manglende prægsans, men der er ingen indvending i det af justitsministeren anførte, som på nogen som helst nævneværdig måde gør § 1 uegnet til at indgå i dansk lovgivning.

Nedenfor tages fuldstændig stilling til samtlige de af ministeren anførte indvendinger:

ad § 1 a:

Der er ingen juridisk rimelighed i den rejste tvivl vedrørende ordet »deltage«. Borgerlig Straffelov § 23, jfr. § 2, afklarer klart, at dansk rets almindelige medvirkensbegreb gælder. Bl. a. fordi dødsstraf aldrig er obligatorisk, jfr. ordet »kan« i indledningen til § 1, frembyder dette ikke problemer.

At overlade afgrænsningen af ordet »terroraktioner« i § 1 a til domstolene under normal hensyntagen til lovforslagets udførlige motiver, findes hverken at være uforsvarligt eller at udtrykke nogen usædvanlig fremgangsmåde.

Den juridiske rækkevidde af udtrykket »har medført drab« fremgår klart af Borgerlig Straffelov § 20, jfr. § 2. Jfr. i øvrigt tilba-

gevisningen af kritikken foran af ordet »deltage«.

ad § 1 b:

Ministerens betænkeligheder angår finfølelseri over for de lande, der har sat sig uden for den internationale solidaritet i terroristbekæmpelsen. Efter terrorismens alvorlige karakter må disse betænkeligheder pure afvises.

ad § 1 c:

Ministerens indvendinger er uden nogen som helst vægt, da § 1 c er en begrænsningsbestemmelse i dødsstraffens anvendelsesområde, og da de fornødne processuelle garantier for tiltalte findes i §§ 7, 9 og 11, stk. 2.